

Naiste Hääl

Eesti Naisliidu
Häälekandja

Ilmub
üks kord kuus

TELLIMISE HIND:

1 aasta peale . . . Kr. 2.—
1/2 aasta peale . . . „ 1.20
Väljamaa tellimine „ 3.—

Toimetus ja talitus asub:

TALLINN, RATASKAEVU TÄN 22
Avatud kella 12—2   Telefon 13-26

Üksiknumbri hind 20 senti

KUULUTUSTE HIND:

1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . „ 20.—
1/4 lehekülge . . . „ 10.—

Tellimise hind koos „Eesti Naise“ — aastas Kr. 5.—, 1/2 aastas Kr. 2.75

Juuni 1930

Nr. 6

IV aastakäik

**Eesti Naisliidu esindajad Rahvus-
vahelise Naisliidu peakoosolekul
Viinis 26-mast maist — 7. juunini.**

Linda Einbund.

Naisliidu abijuhataja, Tallinna
Naisklubi juhataja ja Maa-
naiste Keskseksi juhatusliige.

Marie Reisik.

Naisliidu juhataja.

Johanna Päts.

Naisliidu abijuhataja.

Eesti Naisliit Viini koosolekutel tugevasti esitatud.

23. mail sõitsid Tallinnast välja Eesti esindajad Rahvusvahelise Naisliidu peakoosolekule. Eesti Naisliidu ametlikud esindajad peakoosolekul on Liidu juhataja Marie Reisik ja abijuhatajad Johanna Päts ja Linda Einbund.

Peale nende ametlike esitajate sõitsid Viini veel mitmed kohalikkude sellside tegelased, kes võtavad osa komisjonide tööst.

Tuleb ära märkida, see on esimene kord nende kümne aasta jooksul, mil meie Naisliit tegutseb ja on Rahvusvahelise Naisliidu liige, et Eestil on võimalus nii rohkearvuliselt osa võtta selle koosolekust. See on vägagi rõõmustav, sest on ju kindel, et isiklik kokupuutumine üleilmse naisliikumise juhtivamate tegelastega, kelle seljataga pikk ja suur elutöö, kelle suured kogemused, — annab uut jõudu, algatust ja ergutust meie võrdlemisi noorele naiste tegevusele. Naiste suurpäevad Viinis on tööga ülekoormatud: 12 päeva järgimööda arutatakse seal küsimusi, mis igale naisele ligidal ning millede lahendamine kindlasti aitab kaasa inimkonna edule ja paremale tulevikule.

Juba kolm kuud on Rahvusvahelise Naisliidu juhatus otse ennastalgavalt teinud ettevalmistustööd peakoosolekuks, valmistades ette tegevuse aruandeid oma mitmekesiselt tööaladelt ja töötades välja kavasad ja ettepanekuid tulevase töö jaoks. Kõige suurem ülesanne on sedakorda muudugi Austria Naisliidul, kelle peal lasub suur töö — peakoosoleku tehniline läbiviimine. On arvata, et sinna tulevad üle tuhande naisesitaja üle terve maailma. Selle kirjukeelise kogu mahutamise ja hoolitsemise selle eest, et neil oma perenaisest — Austria Naisliidust — jääks igati soe ja hea mälestus, ei ole sugugi kerge ülesanne, eriti kui selleks pole kasutada suuri rahasisi. Rõõmustaval viisil hindab Austria valitsus väga kõrgesti naiste koostööd ka rahvusvahelisel alal ja on Naisliidule igatepidi abiks külaliste vastuvõtmisel. Nii on peakoosoleku ruumiks antud kasutada vana Austria keisriloss, Viini Hofburg, ja tarviliku pidulikkuse eest kannab Austria valitsus suuresti hoolt. Suurema vastu-

võtmise naisesitajaile korraldab Dr. Schöber, praegune Austria riigikantsler, välisministeeriumis, ja endine president, praegune kaubandusminister Dr. Hainisch korraldab suurema peo kuulsalt ilusas Schönbrunni lossis ja pargis. Ka Viini linn ei taha külmaks pealtvaatajaks jääda ja Viini linnapea korraldab raekojas piduliku vastuvõtu. Peale selle on mitu näitust aladelt, mis naised eriti peaks huvitama ja väga mitmed etendused, mis külalisi tutvustavad Austria rahvakunstiga.

Viini naised on nii agaralt hoolitsenud igasuguste lõbude ja vahelduste eest, et uurides nende kava ja vaadeldes Rahvusvahelise Naisliidu töökava, tahtmata kahtlus tõuseb, kuidas seda kõike suudetakse nii lühikese aja jooksul läbiviia.

Meid, eesti naised, huvitab esijoones Rahvusvaheline Naisliit ja selle töö. Kuigi meie oleme üks väiksematest üksustest Liidu ümber kogunud peres, hellitame meie endid siiski lootusega, et meie töö ja tegevus liigub õigetes rööbastes ja et meil ei tarvitse häbeneda teiste rahvaste kõrval. Meie senised tegevuse aruanded on leidnud ikka sooja heakskiitmist Rahvusvahelise Naisliidu poolt, ja isegi oleme kuulnud imetlust oma töö tagajärgede kohta, silmas pidades meie võrdlemisi lühikest tegutsemisaega.

Järgmises numbris loodame tuua oma lugejatele põhjaliku ülevaate Viinis tehtud tööst. Loodame kindlasti, et meie esitajad seal Eesti naise nime kõrgel hoiavad ja soovime neile nende vastutusrikkaks tööks seal jõudu ja püsivust.

Lõpuks ei tahaks märkimata jätta, et tänavune maikuu on meie naiste rahvusvahelises töös väike juubel. Just kümne aasta eest maikuu said Marie Reisik ja Minni Kurs-Olesk kirjad Rahvusvahelise Naisliidu juhataja lady Aberdeen'i käest — üleskutsega asutada Eestis Naisliit ja astuda Rahvusvahelise Naisliidu liikmeks. Selle tulemuseks oli mõne kuu pärast meie Naisliidu asutamine, kuid juba maikuu peale olime elavas kirjavahetuses Rahvusvahelise Naisliiduga. Algusest peale oli lady Aberdeen meile soojaks sõbraks ja tänu esijoones temale on Rahvus-

vaheline Naisliit suhtunud Eestisse eriti sõbralikult. Meil on küllalt põhjust seda väga kõrgelt hinnata ja Eesti Naisliit soovib südamest, et lady Aberdeen, hoolimata oma kõrgeast vanadusest, jääb edasi Rah-

vusvahelise Naisliidu juhatajaks, missugune just tema kauaaegsel juhatusel on kasvanud võimsaks rahvusvaheliseks teguriks, mis on kindlustanud naise tunnustamise rahvaste avalikus elus.

Üheksandama õigusteadlaste päeva tulemusi naistele.

Meie õigusteadlastel on saanud traditsiooniks pidada iga aasta õigusteadlaste päeva, kus tulevad arutusele ja seisukoha võtmisele põnevamad õigusteadlised küsimused.

Tänavusel õigusteadlaste päeval, mis peeti aprilli lõpul, olid arutusel naistele väga ligidalseisvad küsimused: uus perekonnaõiguse kava ja vallaslaste seaduslik olukord. Juba need küsimused iseenesest hoidsid pinevil naiste huvi selle päeva vastu, millele lisaks tuli veel asjaolu, et käesoleval juhul õigusteadlaste päeval esinesid esmakordselt meie naisjuristid, esinedes nii referaadiga, kui ka elavalt osa võttes läbirääkimistest. Nimelt esines õigusteadlane Elise Aron põhjaliku kõnega „A b i k a a s a d e õ i g u s l i k k u d e v a h e k o r d a d e k o r r a l d a m i s e s t .” Selle kõne kohta avaldas kogu meie ajakirjandus kui ka õigusteadlaste päevast osavõtjad ühemeelselt arvamist, et see oli haruldaselt hea nii oma teaduslikkude aluste kui ka väljatöötamise ja ettekande poolest. Loodame selle tuua oma lugejatele järgmises numbris.

Eesti naised on meie vabariigi algpäevist peale olnud huvitatud meie uue perekonnaõiguse kujust ja alustest. Sest on ju päeval selge, et vana keskaegne Balti eraõigus ei kõlba meieaja oludesse, ei kõlba eesti naisele, kes põhiseaduse järele on tunnustatud ühevääriliseks kodanikuks mehega. Naised on tõsiselt silmas pidanud uue perekonnaõiguse arenemist, on korduvalt esinenud oma kavadega ja parandustega, on püüdnud kiirustada selle valminemist.

Viimasel aastal on Naisliidul olnud võimalus jälgida seadust väljatöötava komisjoni tööd, kuna kohtuministri nõusolekul komisjoni istangutest võtavad osa kaks naisesitajat sõnaõigusega. Äsja valminud kavas on naiste mõju päris märgatav, kuigi meie õigustatud nõudmised, mis ainult kooskõlas tegeliku tänapäeva eluga, pole seal leidnud täit rahuldust ja uus kava meile, naistele, tema praegusel kujul sellepärast pole vastuvõetav.

Omas kõnes väljendas preili Aron eesti

naiste nõudmisi ja põhjendas neid üksikasjalikult. Naiste nõudmine uue perekonnaõiguse aluse kohta on lühidalt öeldud: perekonnaõiguse normeerimisel silmas pidada mehe ja naise üheõigust. On ju selge, et meestel raske on harjuda mõttega, et nad täielikult käest peaks andma selle absoluutse ülemvõimu, mis neil praegu maksvate seaduste järel perekonnas olemas. Sellepärast pole ime, et ka õigusteadlaste päeval selle küsimuse ümber kerkisid elavad vaielused, kuna mitmed õigusteadlased leiavad, et naiste nõudmised liialdatud. Kuid ei või öelda, et kõik mehed suhtusid eitavalt naiste nõudmistesse, mis ju ka sugugi pole liialdatud ja mis juba läbiviidud kõigis Skandinaavia riikides ja annud häid tagajärgi.

„Päevaleht” kirjutab sel puhul: „Ref. E. Aroni väljendatud põhimõtted leiavad eriti sooja poolehoidu riigikogu liikme adv. Jõeääre, riigikohtunik Grünthali ja adv. prl. Schlieffsteini poolt. Kuna ülikooli õppejõud E. Ein leiab, et referaadis ettetoodud seisukohad niivõrd asjalikult põhjendatud, et selle tõttu asjatuks osutuvad lisandused ettekandes öeldule. Eriti kõrgelt hindab aga referaati vann. adv. Pung, kes leiab, et referaat on väärtuslik teadusliku põhjendustega ja et temalt esitatud ettepaneku põhjendused abikaasade varavahekordade lahendamisel võiksid pooldamist leida. Prof. Piip võttes sõna referaadi puhul puhul teemist kõrvale, kuna adv. Lepsi ettepanekuid abikaasade õiguslike vahekordade lahendamisel ei saa võtta küllaldase tõsidusega.”

Meil, kõigil naistel, on küllalt põhjust tänada Elise Aron'i tema töö eest õigusteadlaste päeval ja ühtlasi olla uhked, et meie esitaja seal oma ülesande nii lugupidamist väärivalt läbi viis.

Teiseks referaadiks, millest naised huvitatud, oli riigikohtunik T. Grünthali kõne. „Reformi vajadusest vallaslaste seisukorras.” Juba riiklised huvid nõuavad, et iga lapse

korralik kasvatus ja arenemine oleks garanteeritud. Praegu maksivad Balti eraõiguse normid ei kindlusta aga küllalt vallaslapse saastust. Referaadis seati üles nõudmised, milledega ka naised mitmel puhul esinenud. Kuna loomulik ja enesestmõistetav on, et ka väljaspool abielu sündinud lapse majanduslik ja õiguslik seisukord tuleb korraldada lapse huvi seisukohalt, siis peab seadus võimaldama ka vallaslapsele ühesugused arenemisvõimalused abieluliste lastega, sest laps pole ju süüdi selles, et ta sündis väljaspool abielu. Ka see referaat kutsus esile elavaid mõttevahetusi, kusjuures mehed iseäranis hoogsalt eitasid

vallaslapse asetamist üheõiguslisele astmele abielulapsega.

Õigusteadlaste päeva juhataja tähendas omas lõpusõnas, et tänavuse õigusteadlaste päeva iseloomustavaks nähteks on see, et esmakordselt on esinenud naisjuristid ja seda väga edukalt. Ta ütles, et naiste osavõtt avaldab mõju juriidilisele mõtlemisviisile ja samuti ka tsiviilseadustikule. Eesti naisliikumise ajaloo tuleb igatahes ära märkida tänavune õigusteadlaste päev ja seda võib teha suure rahuldustundega.

Marie Reisik.

Perenaise majanduslikud ülesanded praeguses ühiskonnas.

Toimetuse eelmärkus: Alljärgneva artikli autor, tuntud ja luugupeetud Soome nais- ja majandus-tegelane pr. Laura Harmaja külastas hiljuti Eesti ja efines siin Tallinnas ja Tartus kõnedega samale temale. Kuna pr. Harmaja kõne väga põhjalikult ja asjatundlikult käsitleb perenaise olukorda praeguses ühiskonnas, on toimetus rõõmus, et võib selle siin tuua täies ulatuses oma lugejatele.

1. Naturaalne majapidamine ja moodne vahetuslik majandus.

Et mõikime mõista perenaise seisukorda praeguses ühiskonnas, peame alguses pilgu heitma majandusliku elu arenemisesse kaugemas minevikus.

Meie põlluharijad ehitavad said läbi oma maa jaadustega. Omaist karjast, omaist põllust kui ka metsadest ja metest jaadi jät ajal kõik toiduained ja üldse need tarbed, mida riitumiseks, maja- ja tööriistadeks ning muudeks tarveteks vajati. Nõutava maamehe kodus ledrati, kujuti ja õmmeldi, tehti jalanõusid, valmistati puuastjaid, sa- wipotte ja kausse, tehti laudu ja pinke, taoti sõja- ja põllutööriiste nagu Kalemalas ja manades rahmalauludes jutustatakse. Nõuades mõistates arendati käsitöökunst õige kaugele.

Nii sugustes oludes üldse midagi ei ostetud. Kõik mida tarvitati, valmistati kodus. Minult igasuguseid välismaa kaupaid, nagu soola, maitseaineid, ehteasju ja muud nendefarnaseid vahetati omade toodete vastu välismaa kaupmeestelt, kes vahetewahel saabusid. Harilikult ei vahetatud ega müüdud talust midagi. Sest kodumaal kõik valmistati jamaasuguseid aineid, nii et naabritelt ei võidud saada midagi harul-

dajemadki kui kodunkäi. See oli naturaalse ja omaette majapidamise aeg.

Kõik jelleaegne majanduslik tegevus mahtus kodujesse majapidamisesse, kui seda sõna tarvitatakse õige laias mõttes. Sellest väljaspool ei olnud sugugi majanduslik tegevust, sest kauplemist ei olnud ja midagi ei valmistatud müümiseks.

Selleaegsetes kodudes olid pered suured; termeid sugufondi ellas jama katuse all. Meestel ja naistel oli erikohustusid, noortel ja wanadel, orjadel ja wabadikutel samuti. Kõik sündis pärandatud kombe järele ja sugupääliku autoriteedi najal. Walitjes patriarhaalne lord, kus walju dissipliini ja allumuse kõrwal walitjes wastastikkune armastus ja heatahtlikkus pere isemistes suhetes. Igakuks mõis omi tarwidusi rahuldada, sõi ühijes lauas, sai riideid ja jalanõusid, jell määrul kuidas wajas, hoolikannet lapsena ja wanana ja üldse kõike seda, mida saada oli. Seegi kõik sündis pärandatud kombe järele ja perewanema määrusi jälgides. Kõik tulud kasutati siis naturas, nagu „naturaalse majapidamise“ nimigi wäljendab.

Kaubanduse ja käitöö arenemine wiis wähehaamal ka linnade sündimisele, kus käsitöölaliste isunptid hoidjid mõimu omades kätes. Suurim osa rahwast elas ometigi edasi peaaegu jamaasugustes omaette oludes kui ennegi, arendades toodanguit peaaesjalikult ainult oma tarbeks. Teame ju, et isegi linnakodudeski efines weel möödunud aastajaja teijell poollel mitmekülgne produktioon. Ledrati, kujuti, näpiti sulgi, valmistati tinti, leedeti seepi, walati küünlaid, küpsetati leiba, tehti kalja, toimetati suuri loomade tapmisi sügisel, soolati, suitsetati, tehti worste ja

weriseiba ja nõnda edasi. Kodu oli väga mitmekesistelt produtseeriv ajutus, kus töötas suur hulk naisti: peretütred, sugulasi, teenijaid ja muud abilisi, ja pere-emand juhtis siis laiaulatuslikku majapidamist.

See sügavale ulatunud pööre koduses elus, mida käsitöö ja käunfrahingud aastasadade jooksul pikkamisi valmistasid, sündis hiljem äkitselt mõnedes aastakümnetes selle järele kui vabrikutööstus võimule pääsis. Detruuse- ja kudumisevabrikud, värvimistökojad, õmlemistökojad, leima-, worsti-, ja konservevabrikud, õlletehased, seebivabrikud ja paljud muud müüdsed odavalt ja suurel ulatusel produtseerivad tööstusajutused lasuvad turule omi tooteid ja teevad müüd kodudes hooitatava ümbertöötamise kas osalt ehk täiesti tarbetuks.

Rogu ühiskondlik ehitus muutub neis piirides samal ajal. Perekonnale omase patriarhaalse korra asemele on majanduslikku ellu tulnud wormiline vahetuslik suhtumine. Inimesed, kes teevad tööd samas suures majapidamises, ei ole perekonnas ega sugulusühimete üksteise külge liitunud, ega nende töö ja selle tulude jagamine ei ole vaid paranduskombest, heast tahtest ehk teistest küljest valjust autoriteedist juhitud. Töö sooritus ja vastutatus üle on täpselt kokku lepitud. Mii ja nii palju tööd: see ja see palk.

Samajugune on lugu ka muude vahetustega. See, kes loomutab oma kauba, tahab saada selle eest määratud tasu, nimelt hinna. Kui ta ei saa rahuldavat hinda, siis ta ei soovi ka oma kauba müüa. Samuti katsub ta ostja oma kasusid kaitsta. Kui hind on liig kallis, siis ta ei osta. Võhimõõrad inimesed on üksteisega sarnastes suhetes. Kõik püüavad oma soorituselt saada täielikku vastutatu.

Miijugune vahetuslik põhimõte on segi paistanud vana rahulise põllumajanduse. Suuremates taludes on palgatud tööjõudu, kes kokulepitud tasu eest, kas raha või naturaals, teeb määratud tööd; tööpäeva pikkuski on piiratud. Põllumajanduse tooted lähuvad müügi- ja maksma hinna järele võib raha arvestada needki, mida kodus tarvitatakse. Raha määrab kõik. Müümine ja ostmine, kauplemine ja vahetamine sünnib kõikjal. Põllumees produtseerib suurel osalt müümiseks. Tööstur — täielikult vaid müügi jaoks. Kaupmeeste amet on just ostmine ühedelt ja müümine teistele. Meie kõik oleme igapäev vahetamisega tegemises: sooritame midagi ja saame selle eest määratud vastusooritust. Kas teeme tööd teistele ja saame selle eest palka, ehk ostame raha eest igapäevaseid elamistarbeid teeme raudtee-, laeva- ehk autosõite raha eest, hangime omi lastele kooliõpetust ja nõnda edasi. Kõik on küsimus selles, mida mina annan ja mida mina

Kirjanduslik veste.

Kaks uut romaani.

„Noor-Eesti“ kirjastusel ilmus hiljuti kaks uut romaani: Mats Mõtslase „Mõrane hing“ (338 lhk., hind 4 kr. 50 s.) ja Jaan Kärnari „Naine vaesest maailmast“ (244 lhk., hind 3 kr. 75 s.). Mõlemad teosed on võrdlemisi huvitavad ja väärivad tähelepanu.

M. Mõtslase romaani peakujudeks on nõrgaloomuline suurvalu-omanik Kristjan Maanus ja tema täditütar Anna. Naitudes kohusetundest tühise ja kergemeelse tütarlapse Ingega, andub Kristjan, kes juba varem oli joodiku-kalduvustega olnud, järjest enam joomisele ja ulaelule. Samal ajal ta aga siiski teotseb mitmesugustes seltsides ja ühingutes, ehitab oma talusse eeskujuliku karjalauda ja tõstab talu näiliselt hiilgavale seisukohale. Naine ei tunne vähimatki huvi tema tööde vastu, ei tee ega tahagi talutööd üldse

teha, vaid lõbutseb väljaspool kodu, ehib end, flirdib. Kristjani abiliseks ja tegelikuks perenaiseks on täditütar Anna, — haruldaselt energiline ja töökas tütarlaps, kel iga ettevõtte tundub õnnestuvat. Sehaseid naiskujusid on M. Mõtslane ennegi joonistanud, neis tundub alati natuke idealiseerivat joont, nad on kirjanduslikkude kujudena natuke eluvõõrad ja kuivad, kuid sellest hoolimata sümpaatlikud.

Kristjani kuju jätab ebaselge, katkendliku — kuidagi „mõrase“ — üldmulje. Üheltpoolt väsimatu teotseja, teiste eestvedaja, ümbruskonna vaimline ja tegelik juht; teiselt poolt iseloomutu, kerglane, jah, otse mõtlematult kergemeelne. Ei suuda uskuda, et ükski taluomanik oma talu sellaselt vähimagi eelarveta juhiks, pimesi võlgu tehes, ilma et tal endal aimugi oleks, kui palju tal õieti juba võlgu on. Jääb mulje, nagu poleks autoril endal Kristjanist selget pilti: ta tahab temas ühiseks tervikuks siduda liig palju erinevaid iseloomuomadusi; kord mõistab ta

jaan. Kõik hinnad mõõdetakse rahas ja kaalutakse omavahel.

Minult üks oja wanaft suurest omaette majapidamistest on selle kiire mahetuskliku majapidamise arenemise keskel ometigi piisunud peaaegu samajugusel patriarhaalsel astmel ja naturaalsel seisukohal, nagu mitmete aastasadade eest alles elati. See on otsekohene kodune majapidamine, perenaise tööpõld.

2. Perenaine wana naturaalmajapidamise efindajana.

Koduise majapidamise all, sõna otsekohesemas mõttes, mõistetakse pere majanduse siseti külge wastandina teenistusele eri tööaladel, mis on majapidamistest väljaspool, loodusesse ja ühiskonda pöördum külge. Wiimane hangib perekonnale sisetulekuid, kuna kodumajapidamine jälle jagab ja tarvitab saadud warasid, et rahuldada perekonnaliikmete igapäewaseid tarweid. See tähendab siis, et majapidamise peatulesandeks on tarvitamise korraldamine.

Sjefeiswaja majapidamise ajal kuulusid majanduse wäline ja sisetamine külge lahutamatu ühte, sest kõik mida produtseeriti, seega kogu sisetulek, oli määratud otsekoheseks koduseks tarvitamiseks. Veel küüdkiti on põllupidamises raske tõmmata piiri kodu majapidamise ja otsekohese tulutoowa töö wahele, sest et ühest kül-

jest perenaine samal ajal hoiab kodu ja toiduwalmistamist, ja teisest küljest jälle koduloomi, piimaasjandust ja aiatööd. Kuid muude rahwakihtide keskel on wahel kodumajapidamise ja tulutoowa töö wahel väga selge. Kui perenaine niijugustes oludes hangib sisetulekuid, siis sünnib see üldse ainult wäljaspool ja lahus kodustest majapidamise tööstest.

Tööstuse arenedes on kodu majapidamise tegevusala, kõige palju piiratud ja piirdub aasta-aastalt ifka weelgi, sedamööda kuidas abi tuleb keskkõõkidest, toiduainete äridelt, pesumajadest, nõelumis- ja lappimistöökododest ja muist jarnastest asutustest. Wreng tundub liikumat selles suunas, et tööstus ja äritegevus rööwivad kodumajapidamist kõik selle toodangu, mil pole waja olla otsekohesest ühendusest äratarwitamisega. On loomulik, et sel kombel püütakse neilgi aladel kasutada tehnikat wiimaseid saawutusi ja suurtoodangu poolt tulnud soodustusi. Kuid siiski kogu toodangut ei wõida siirda tööstuse hoollde. Kodusesse majapidamisesse näiwad kindlasti jääwat kõik need toimetused, mida ei wõi lahutada tarwitawatest inimestest, seega tarwitamisjale kõige lähemal olemad sooritused. Niijugustes kodudes, kus on saadawal kõik praegusaja wõnusuised ja abinõud ja wõimalus kasutada erisuguste tööstuste teenistusi, tarwitatakse ifka jatkumalt edasi mitmekesist ümbertöötamise tege-

hukka tema kergemeelsust, ilmutab seal-samas temale poolehoiet, laseb teda enesetapmisega lõpetada ja teeb tema kohta Anna suu läbi kokkuvõtte: „Ta ei olnud ju veel ei põhja länud ega midu halb mees. Ta oleks veel küllalt wõinud elada. Ta oli waid õ n n e t u i n i m e n e .”

Romaan sisaldab võrdlemisi palju kõrvalkujusid, kelledest mõned väga hästi on joonistatud, nagu Kristjani ema, tüüpiline haiguse ja pettumuste tõttu kiuslikuks muutunud wana naine. Wähem selge ja usutav on Kristjani naine, maaelu ja maatööd põlgav, pisut liig lapsikuna kujutatud Inge.

J a a n K ä r n e r i romaan „Naine vaesest maailmast” on sisuliselt ühe naise mälestustekogu. Otse imestada tuleb kui hästi meeskirjanik on osanud tabada naise jutustuse-tooni ja kui osavalt ta on suutnud en naise hinge-elusse sisse elada. Tundub nagu loeksime tõelist naisepäewikut, nii tõetruuks jääb autor isegi pisiasjus.

Kõige selgem mulje jääb lugejale jutustajast endast, Lilli Niitmaast, kui peategelasest ja tema mehest Konradist. Mees — aadete, põhimõtete, töökspidamiste eest võitleja; naine — peamiselt armastaja, igapäewaelu pisiasjusse kiinduja. Sündmustiku raamiks on töölistejuhtide taotlused „vaesest maailmast võrsunute” elujärge parandada, mingit uut, inimesväärilisemat korda luua. Tundub, et palju on laenatud meie kodumaa lähima mineviku sündmustikust; tundub ehk koguni ühekülgset rõhutamist „vaese maailma” esindajate kasuks, — ent kuna selle tõttu teosesse kanduv poliitiline kõrvalmaik väljub soovist seltskondlikult nõrgemat poolt kaitsta, siis on see kuidagi ometi vastuvõetav, kuigi mõnes lugejas ehk võõrastust-tekita.

Mollä Päll.

muft. Sest ega me ei või ju saata omi sõõgi-
nõuſid ja katlaid mingiſe äriſje peſta, ſamuti
woodiriideid tolnutada ja tubaſid puhasta-
da! Rõik niifugune puhastamine tuleb teha kodu-
s. Ja kui ka toit võetakſe walmilt keſkkõõgilt,
peab ometi lauda katma, leiba, võid, piima ja
muud aineid muretſema ning ſoendama rooga
ſellele, kes tuleb hiljem koju. Samuti tuleb lah-
tiläinud nõõp kohe ette õmmelda ja mänguſ
lõhkrebitud püſſid peab ema õhtuti lappima,
et need hommiſul jälle tõlbakſid kooli jalgapa-
nemifeſ. Wäikſemad külmetuſhaigufed, kõhu-
riffed ja muud ſelleſarnafed mõõdaminewad
ja hagedaſti ettetulewad haigufed tuleb kind-
laſti koduſ ravitſeda, ſeft et haiglaid ei jat-
kuſ niifuguste haigete jaoks — ega inimeſtel
raha haigemajamafudeſ.

Rõik ſelleſarnane pereſonnaliikmete heakäe-
käiguſ tarwilik iſiklik töõ ja iſfikasjaline hoo-
leſanne jääb ilmselt ifka koduſe majapidamiſe
hooleſ. Sellifeſ ſooritufed puutuwad nii läh-
hedalt kokku tarwitamiſega, et ſiia wahlele ei
ſobi mingiſugune niifugitoiming, ei mingiſugu-
ſeid käitufid ega kännatuid, ſeft tarwitaja
nõuab neid otſekohe. Tõõſtufe suurepäräſest
arenemiſeſt hoolimata jatkub küllaldajelt ſar-
naſeid toiminguid ka edaſpidi koduſele maja-
pidamiſele, ſeft mingiſugune tõõſtufaſutus ei
või omi toimetuſi ſel kombel kokkuſõlaſtada
era iſikute ja kodude igapäewaste ehk aſjaolu-

deſt rippuwate muutliſkude nõuetega, mida
inimeſte koduſed tarwiduſed wajawad.

Sellega on kodu majapidamiſel ka edaſpi-
digi küllaldajelt ülesandeid linnaſtohtades ja
eriti maaoludes ifka edaſi wäga palju töõd.

Need kodu majapidamiſe töõd ſooritataſe
weel meie päiwilgi peaaegu ſamaſugustes olu-
kordades, millifeſt neid toimetati naturaals-
majapidamiſe ajal. Tõõ on wäga mitmekuſine
ja ſelleſ ei või laſutada moodſat hulltoodan-
gut, ei tõõjagamiſt ega juſt maſinaidki. Pere-
naiſel ei ole kaheſjatunniliſt töõpäewa, tal ei
ole määraliſt pühapäewapuhkuſt ega waba
laupäewaõhtut. Kaugel ſelleſt, et talle oleſ
määratud puhkeaeg enne ja pärast ſünnita-
miſt! Ta teeb küllaldajelt töõd ſamal kombel
kui kõik tegid wanal ajal, ſiis kui kogu elu oli
waid pereſondliſult korraldatud ja küſimufe
alla ei tulnud ſee, et oleſ tehtud täpſeid le-
pinguid ja jälgitud kindlaid aegu. Perenaiſe
kohuſtufed keſtawad läbi aasta ja töõpäewad,
ſellepeale waatamata, kaſ ta on terve või
haiglane ehk haige. Perenaiſe töõ erineb juſt
ſelleſ juhtes kõikideſt muudeſt ametiteſt, et
neift teiſteſt pääseb wahetewahel wabaſ, na-
gu õhtuti ja pühapäiwiti; ſiis võib puhata,
olla wahle aega rahuſ ja võib elada wahle en-
dalegi. Kuid pere-ema, ſelle töõſt olenewad
pereſonnaliikmete tarwiduſed ja heakäekäik,
kunagi ei või lahkuſta omaſt ametiſt, ei õõl

Muiged,

Õnnelik inimene.

Muiste haigestunud kuningapaaril laps.
Targad õelnud ta ſaawat terveſ ſiis, kui ſaab
ſelga järgi, millifeſ kannud õnnelik inimene.

Õnna otſitud õnnelikku inimeſt. Wiimaks
leitud ſarnane, kuid tal — polnud üldſe järki.

Wärmifeſt wahle on meie ajalgi õnnelikke
inimeſi. (Wiſt küll ſel lihtſal põhjuſel, et koda-
nikkude enamuſ on waruſtatud järkidega.)

Õnnelik inimene on jama haruldane kui
kuldraha või kui ſireli õiekroon, millel paar
toſinat leheſt.

Teda ei maſta otſidagi.

Seda enam olete üllatunud, kui iihel iluſal
päewal lähed uſs lahti ja läwele ilmub inimene,
ſelle palg hiilgab nagu käiſkuu ſügifjuwe wai-
fel õhtul.

Teie märkate kohe, et on tegemiſt õnnelikku
inimlapſega.

Teie ruttate talle waſtu, ſirutate käed ta
poole, jüſſetelele teda ning õnnikete, teadmata
mille puhul: hiilgaw nägu kohuſtab lihtſalt.

Too inimene katjub rääkida. Otſib ſõnu.
(Õga ſõna pole kohane üle andma õnnetunnet).
Ta huuled wäriſewad kundu küllufeſt.

Teie ei taipa weel, kaſ on ta kihlatud miljo-
näriga või ſaanud auhinna wõiſtluſel. Midagi
ei tea teie, aga teil on mõnuſ waadelda õnneli-
ku inimeſe ilmekaid ſilmi, naerutufſatufi ta
juunurkades ning ta tanſifſlewat kõnnakut, kui
ta ſammub üle toa ſohwa ſuunas.

Õnn on nakkaw. Ta piſſilafed hüppawad
iie filmiſt teiſe filmi. Nii iſkute koos ja mõl-
gutate wiſt ſama mõtet: kui ilus ja hea on
ometi elu! Kui mõnuſ on iihkuda armſal maa-
teral, mille jalapärane jõud hoiab meid tuge-
wäſti oma kiiljes ja ei laſe hukkuda ilmaruumi
mõõtmatus jügamuſes! (Sukkudes poleſ ju
enam õnne. .)

Sardufes hoiate finni üſteife käteſt, nagu
uppjujad pääſterõngaſt, et takista mõtet õn-
neſt haiktumaf.

Teie filmis wiſſitab ſiisſi wiſt midagi küſi-
muſe taoliſt, ſeft õnnelik inimene weſtab weidit
ekſalteeritult, kirglikeſt:

„Tead ſa! Ta küi eile ometi üle mu elamu
läwe. Ta iſtus mu toolil ja jõi paar taſſi

ega päewal, ei juwel ega talwel. Seft terwe tema elu on juft see amet. See on kutse, mis neelab teda täielikult.

Selle wastu võib wäita, et perenaist ei saa wõrrelda töölistega, nii kui siin on tehtud, sest ta ei ole teise teenistuses. Abielu ei ole mingi-ugune tööleping ja perenaist ei ole wõetud

ega palgatud tööle. Ta kuulub seiseiwate kodanikkude rühma, kellel ei ole ühiskondlikku kaitset, waid neid arwatakse läbiisaawat oma wõimetega. Perenaist võiks selletõttu seiskorra poolest wõrrelda pigemini ärijuhiga ehk ettevõtjaga, mitte töölistega. (Särgneb).

Laura Harmaja.

Saluperenaiste osa kodukultuuri tõstmisel.

(Särg.)

Milliste unenduste poole peaksite tüürima?

Talunaine ei ole teooria inimene, temal pole aega meditatsiooniks, ehitamatult mõtteisje jiuwenemiseks, tema on töö ja praktika jaoks. Tema ei saa meeleolu järele toimida, teda kiirustab muutmata paratamatus: pere, kari, ilmastik. Kuigi iga inimene võib näha elus rohkem ülesandeid, kui ta täita jõuab, töötagawara päew ei lõpe iialgi, iihelgi. Jääd mõni asi tegemata — ei tea sellest teised. Taluperenaiste töö aga kirjendab, kirjendab kõrwulustus-tawalt. Waikust, rahu tuleb warastada ja warastada enese järele. Siiski nõuab ka taluperenaiste töö mõhete koondumisiwõimet ja perenaiste isik peab olema elawa töö elawaiks eeskujuks. Taluperenaiste ei pea aaimama omi ülesandeid ja järele tegema tööd, taluperenaiste

peab tundma oma ülesannet ja teadlikult tegema oma tööd. Waielda pole waja, mida iga isik oma esimiseks tööks loeb. On suur hull talunaisi, kes looma cest rohkem hoolitsewad, kui laste ja enese cest. Seft loomast on tulu. Omegi looma teenitakse selleks, et loom meid tagasi teeniks. Palja armastuse pärast lehma wastu ei hakkaks ükski lehmakarja pidama. Talunaine talitab oma karja selleks, et saada elamisiwõimalusi ja mida rohkem, seda parem. Siil meie isikud neid wõimalusi ära tarwitawad. Tähendab, meie töö ei nõua meist meie isikute jaigamist. Meie töö peaks meid tõstma isikuteks hallist masinist, heledamatiks iikusteks.

Isikud aitab ära tunda tema iimbrus. Taluse on see iildine mõiste; igas talus iunnib elu ja tehakse tööd omal wiisil. Igas talus onna

kohti (kõige paremat, mis saada meie linnas!) Suwitawalt ja pikalt rääkis ta ahwide intelligentsijst ja kalade armuelu omapärasusest. Ka Marxi elanikke puudutas ta mõõdamines.

Rahkudes pigistas ta mu kätt, mida ei pese ma iial enam, waid piihin ainult pehme rätikuaga nagu õrna lillelehte. . .

Arwad wiist, et too oli mu nooruse unelmate kangelane, mu ainuke tõsine arm?

Wõi sõber, kes ammu kadunud filmapiirist?

Oh ei! Milline reaaliwäärtus on udustel minewikufujudel? Ehk mida võib pakkuda sõber, kelle wara on waid ta narmendam kuub ja paar unistawat filma? — Ehkan näha inimesi, kes on omanud wõi omawad walituswõimu, olgu jaadud too wõim kas jumalalt wõi rahwalt.

Ehkan suuruft maiiseid! Ehkan kutwusi kõrged! . . . Arwa, kes oli mu kullaline! —

— Mõni iildjumaldatud lendur wiist? — Ei!

— Siis tunnustatud kirjanik ehk? — Ei!

— Kas mitte wiimaks kuulus leidur Thomas Alwa Edison? —

— Rah mitte! Wäen, ja ei taipa. Mis jind asjata piinata, kuule: Mind kullastas isik, kelle

esiisa — kindlate hallikate järele — on olnud keiser Napoleoni isiklik sekretär. Sa mõtle ainult: Na—po—le—oni! Ja mida sa ütled nuu õnne kohta? Noh! —

Miss ja nutab, lillekene?

Tal on wõrratud filmad, — järawad, sügawsinised. Nii sügawsinised ja puhtad, kui wesi Baikali järwes. Meie maal wõib waid unes näha jarnast sinist ja ühtlast läbiapistwat wett.

Enk filmi nii selgeid on meilgi tõepoolest olemas. Waatled neid ja mõtiffled: kas on filmad hinge peeglik? Kas wõrdub hinge sügawus filmade sügawusele?

On raske näha selliseid filmi kurbadena. Nad kirjwad kaasa oma nukrusjega.

Samab alkoowis naine, kel imefinised filmad. Samab ja walab kibedaid pijaraid. Peen rätik katab ta nägu, imedes enesejse soolajse waluwee. Lofin rätikuid on tagawaraks öölawal. Nad peawad asendama märjaksjaanuid.

Miss ja nutab, lillekene? . . .

Oh, wiist on sulle truidust murdnud armjam!

„taar.“ Suigi kõik jät lähente ühte tööd tegema, tulemal pühapäeval talupid läbi vaadates, on igal pool ise tulemus, ise viis, ise meelesolu.

Ega taluperenaine on omaette isik ja iga edasipüüdjaja energiaküllane isik hünustab enda tunnuhambist. Nagu meesin, isikut tuntakse ümbrusest ja ümbrust loob omaford isik. Töö helgid tegija peale tagast. Kultuurinaine et jää elada rüüpes kodus, tema loob oma ümbruse enese nõuete järelle kultuuriseks. Mafkab kultuur raha? Dfalt. Kultuuri efinene nõue majab seepi ja wirke käpi. Siin kaks pikki minu koduwallast: Käfin furd noorena asja pärast kuhugi tallu. Seal pesti perenaine pesu. Pefu-päew oli minuse elama jäänud farnase päewana, emil tohib walfitsefa korralagedus. Ent seal: toad olid koristatud ja ruumis, kus pesti — taluköögis oli kõik oital paigal. Perenaise põll ei olnud nagu mette kastetud, ta juuksed nägujalt koristatud rätiku alla. Wõtfm sealt kauni mulje kaaja, et ka pefupäew wõib korrapäew majas olla. Nõrd oli jälle asja kuhugi tallu: määrduud lambanahkses kasukas eideke asteldas pefuwanni juures. Mõista pefu wirtõbas maas prüigide peal püimariistade ja köögikolude wahel. Kurwalt mõtlejin: „See pefupäew ei too ial puhtust amajja.“ Siin nägime kahte perenaisi, kes tegid ühte ja sama tööd; näeme nende isikute loomat ja kaunis waheldamat ilmet ja tunneme nende mõju enda peale.

Kes meist ei taha olla efinene? Selleks on waja ainult teadlikult asja juure afuda, argu wiigu meid ükski pefupäew korraft wälja, argu olgu meil laupäewa õhtune meelesolu waid üksfurd nädalaf, tunneme igal õhtul: laupäewani on aega, ta ripub teadmatufes, tänane on käes ja sellele ilmet anda on meie wõimufes. Tõepoolest perenaise käjutada on nõiawitsafe, mis ilmet loob künajele, füs homjefe, nädalale, aastale, aastatele, kuni järgnevale elupõlwele. Oluforrad, millesse fattuwad perenaised, on füll mitmejuguised: mõni afetatakse äärmise fuffufusse, teine laia lahedusse, füsfi ükski oluford isiku peawärwi häwitada ei suuda ja see peawärm määrab isiku tegemufele ijeloomuwoone. Perenaine wõib juures jõukufes laofül ja pillatud kujul talitada, tema käjud ja soowid selgufetud ja tagajärjekõ on üldine rahuldamatuf. Olgu majapidamine kui piiratud, korter kui tilluke, pere kui pisuke — perenaisel ei tohi puunduda organifaatorfikud jooned, selle wahega waid, et wäikeses majapidamises on perenaine käsuandja ja ihtlasi ka käjutäitja, kuna juuresmas ju tööpõld laialdajem, jellega temal abilistega tegeflit, mis temalt juhtija ja wirgutaja omadusi nõuab. Juht peab aga teadma, mida ta tahab. Sageli on perenaise meel oma käjualuste peale pahane, kuna ta ise efiwoones kõreleda tahaks. Sa perenaine kaswatab omi abilisi eeskujuga.

Wõi on wiina uppumas fu perekonna juht ja pea? Ja ja ei tea, mida panna lauale, kui tema ümber istub sinu hoolealufeid terwe toftin, kellel terawad hambad ja suurepärawe ifu.

Õht oleid ja pidanud wikatimehele ohwerdamõne lemmikolewufe?

Kui mitte jeda, füs on kindlasti mõni jõhker inimene rüümetanud fu naiselikul au, määrduud fu nime poriga? Ega ju asjata ei nuta ja märjaks toftin tasterätkuid!

Räägi ometi, räägi! Awasta mulle oma walutaw hing, et saafin sind lohutada, wõides pehme sõnadebalfamiga fu haatu. Su nukrus jõõb mu erke, ta wenitab ja piuksutab mu fuidant nagu külapoifs lõõtspiili.

Räägi! —

Ent kannataja feel ei suuda liituda. Seesmise palatufse mõjul on ta wist kleepunud pikemaks ajaks kurgulakte.

Minult fügenafinised filmad kõnelewad ilmetat feelt, kuna peen roofa sõrmebene õjutab kirjale, mille ta asja adresfinud õmblejale. Peas seijawad wäikesed, pahurloomulised harakjalad, mis ainja hoobiga lahendawad sinifilmade nukruse, piisarrohke mõistatufe. Roeme:

Broua M.!

Olete pannud enne pidu mu kõledasse seifuforda. Mida pean ma tegema oma kleidiga? Olete ta wõssinud loofufetult: ta on termenist kinnune tftintimeetrik liihem, kui nõuab tänawune mood!... Olen ääretult pettunud. Mil-line andeksandmatu lohakus! Tööd ei anna ma teile ial enam. —

— Mifs ja nutad, killekene?

Nupud sul täis pijaraid!..

Sõber.

Kas pole jumalik omada sõpra. On tunne, nagu oleks muutunud tugewamaks fu selgroog, kindlamaks jalgealume ja kaunimaks kogu maailm.

Sageli ei aima ifegi, kellega wõib figineda sõprus. Mõnikord waatled homset sõpra täna weel umbufaldama pilguga, kuna illehomme juba ei jõua küllalt kitta ja tänada saatuft, et ta on walmistanud sulle illatufe farnase truu olewufe kujul.

Räiteks: oled haige, põed grippi wõi mõnda muud järjekorralist taudi. Reegi ei küllasta find: oled ju infektsiooni, nakkufe hallikats, pifi-

Kui temast äririppuvad märkavad autoriteedi töö lohatust, kaob ka nende korrektus koh:stuste vastu. Perenaine peab ennast alati filmas pidama, — ujaldata ka oma jõudu, tunneb omi tahtmist jalgelt ja kindlast, siis alles võib ta nõuda.

Talude sifemuse tõstmine.

Meie, taluperenaised, tallame veel juures seaduses. Tammuvahel ehk tuujates lähed meie töö ja selle tagajärjed on päevajelged — Eesti taludes valitseb üldiselt käteline ehamugavus ja raskesprohendiriline muistus. „Muistus on barbaarjus. Puhtus on kultuuri esimene nõue.“ Võrreldge määrinud jõukust, puhkasküüritud kehusega. Meie istume meelhamini pestud puupin-gile, kui rasvalatitega tugitoolide. Sifemise kord talu tähtsat ruumi — kööki, mis sageli ka pere- ja söögikoaks. Millised on meie teedupotid, püüdaraavad, panged, vannid ja muud lammitud? Kas jeda kergesti liikumat imvertaari on kööde kööki vaja, ehk leidub mõni kõrvalruum, kuhu asi puhtalt eemale saaks ajetatud kuni järgmise tarvitamiseni? Perenaiselik pea vorminõue on: „Armasa puhtust.“ Ja kui ta jeda armastab, siis sünnitab ime: remale muutub vastane ümbrus ehamugavaks, rahutust tekitavaks ja esimesel hooajal hetkel haarab ta harja, lapi, soojarvee ja seebi järele. Pestud asi vihkab pesematut ja nõnda lähed vihane üürimine edasi kuni kuusooljad üheall ja ispeastuja tingimata oma jalad puhtaks hõõrub.

Olen näinud väljas ilmas treppi, mille alumisel astmel oli kiri „palun mind puhast hoida.“ Meil kirjad kuuluvad vaid asutustele: kätud ja keelud. Siiski jõe on tagajäreltõlde vanemale ajale, kui kodanik oma majahitamiist lõpetades, hoone külge fininitas laua kirjaga, mis väljendas embleemi, pühendust või väikest soovivi oma kodu kohta. Meie taludes on veel salme: „Mina ja minu pere... Vava tööle, hilja voodi jne.“ Zimene tahtis üht ilusat kandvat mõret kehvasti silme ees näha. Müüd aga, kus elu üldiselt valli, kandelil-kus ja unistus liig vanaaegne, kannab igaliks oma hüüdnõna ijeendas; ka taluperenaine ei jää ajast maha, ega temagi kätärättiku otja salmi ei nõelu, kui mujal selle asemel eesiväraviline rõõmus titandus; oma kätud, määrused ja virgutusjed kannab ta enesega ühes ja ei kahtle üksi, et meil ei sünniks ilus kord, millele tingimata jeltjib mugavus. Kord ja mugavus, esimene täpne ja valli, teine pehme loomuline ja hinge-line — üheskoos loovad nad kauni koostõla.

Meie tõstame talude sifemist väärvust väitthe kuluga: jätame esimesed samadeks, teeme nad vaid puhtaks ja anname neile sünnis paik. Edaspidi areneb asi edasi ühes ajaga.

Majade ümbruse kultiveerimine.

Nagu meie tubades puudub mugavus, nõndasamuti ei patu talude välimus idüllilist pilti. Sõites maanteed mööda, näeme harva talusid,

elukate pesaks. Kui ju tuttavad ei ole juht elukutseksid samaritkased, siis piirduvad nad teavitustega telefoni kaudu: „Soovin peatjet paranemist jne.“

Tunned end mahajäetuna, põlatuna. Soovid enesele kas või surma kullakõks.

Seal ilmub sõber. Njub kindlast ju woodi juure. Sifemised teda uurivalt, arvustavalt.

Ei meelbi sõbra ülikond: on weidi liiasti nühtinud, tolmunud. Sifemastik on tad mõjutanud, määrinud näpud ta kallal tuhnnud. See teadmine juba on ebaesteetiline, ifegi wastik.

Ent sõber ei märkta ju halvaksapanu: ta on parajasti avastamas ju ees enda sifemisi rikkusi.

Ka siin kahtled ja jälle, nagu kahtleb kullakaewaja esimese labida täie kullaliiva leidmisel: filmad ei osta veel tabada väikesti kuldteri mullas.

Siis äkki märkad jätendava kübemekeje, ühe, teise, kolmanda — mustkõhat. Do, ju sõbral on hinges aardeid, wara! Ja kogu see rikkus rändab otseteed sinusse: saad sama rikkaks, kui ju sõber. Kas pole kummaline metamorfoos, moonduimine?

Sõber viib ju enesega kaasa õilsalt teiklema.

Teeb ju julgeks ja wapraks. Tõmbad mööga ja formad mõitlema jotsidega, püühäännaga, tigeada Nijatariga...

Ufud jälle tõbe, õigust ning õiglust, mille mõisted olid ehk tuhmenenud elu sajakandiliste mõistatuste mõjul.

Mii maheldusrõõksel ainet patub juba warsti ju enese mõtteilm, et mõid — lamades ainuifki toas — tunda end seiswat kõrgustikul ja waatlewat elu, nagu mahuks ta kogu oma keerulise askeldujega ju peopejale.

Paljuif, paljuif suudad ja loobuda waba-tahtlikult, paljuif keelduda kaasnimise huwides, kui ju kõrval püüib vaid alalifelt ju ainuke us-taw sõber — he a r a m a t.

Pole wiga, et ta wälimus on liig kulunud, et ta kaaned ja lehenurgad kannavad higiste sõrmede jälgi: see tõendab ju sõbra suurt menu, tõendab, et tema sifemuses on midagi offitud ja — leitud.

Leitud elu, leitud tuuld, leitud tuge ja lohust.

Sialgi ei mõi tunda end mahajäetuna, üffikuna inimene, kes omab jarnast juurejoonefist

Käo Orvik.

mis joovi äraiaaks: „Siin oleks armas elada!“ Kainus, külmus ja ilutundmatuus peegeldub vastu. Mitte perenaine üksi ei loo ümbrust majale, tema juudab vaid kergemat: rehitud, pihtlida, isturada pööstest ja reha peenraid. Suurte puude ja hehtkate kasvatamiseks on ka aas-takimmeid vaja; talu ümbruse kultiveerimine nõuab, peale huumi, aega ja tööhõudu. Loodus-kiht dekoratsioonil on meil vaid Lõuna-Gestis, mujal on meie maa kõhine. Siiski, heinamaal tasetulake ehk elam ojaile pööstasre vahel arvatakse meeleolu ja seda palju rohkem, kui talude lähedus, kus ehitamas igasugune ballast — nagu turva huumid, hoo pinnud, kivid, palgid, ja ära-koristamata põllutööriistad. Meie wallas oli kunagi küsi, mis taluõue koristamist nõudis, — kes teab, kelle poolt see arusaamine välja läks, et õued ei pea jamaades olema, kui meil.

Tõstine kultuur lähes ikka seestpoolt väljapoolle, nii ka meie, talumehed, olles maja sisetise arahaljastanud, lähme välja õue. Sisearvatis ke-wadel tuleb lüme alt mõndagi välja, mis kuidagi sinna jäetud on; talvel kogunud sõnnik, rogedest aratunud heinad ja põhud võtub vaid kord korra järel iga jula päevaga kohturühkuda. Sügisel leidub vähe aega väljas koristamiseks. Hilised on kartulivõtud, viljapellid, seal tuleb juba lumi. Pika talve järel varitub puielet kuu-va rüü, kevadel kõrvaldatakse otkad, millega kaevud õrnedad talikülled, pööstaste harimisega tuleb prahti, — seega kevadel on meie väline juurkoristus. Ka väljas liitub nagu sees, esi-joones kõige elementaarsem töö, see on puhastamine, pärast ajajookul peeneneb ka kaunistamine. Talu näguus tõstab kodu hinnangut ja vajutab mulje mõõdaminejasse, sest inimhinge õstimisie suun on ilu poole sühitud. Kõllastades Uduvere perenaiste seltiga läinud suvel ümbruskonna eeskujulikumaid talusid, nägime, et vaid kapital on suetnud talu euroopalikku väljagemitst anda, näitaks Puhtide „Pilu.“ Kus kultuur kehju, seal pilt primitiivne. Siin meie majandusele armuta paratamatus.

Kultuur karjamajapidamises.

Gestit loetakse põllumajanduslikeks riigiks. Meie põllumees saab omi tähtsamaid tulusid karjast. Perenaine ühes abilisega on karja ülem-ratvitsaja. Tähes-tähtmata peab perenaisel huumi ja kogemusi olema loomapidamise ja piimaga ümber-käimise vasa. Waremalt ei tuntud piimapulstuse proove, viimased on nähtavad tõendused lauta-de seikuborrast ja lehmade korrashoiust. Tõdeaal-jet piima saame vaid eeskujulikkudes lautades. Meie aga oma rahapappusega peame ise ühes oma karjaga wähenõudlikult läbi ajama. See,

kui meie lapsedki elutubades küllaldaselt õhku ja walguft haafid, karielajas peab hahwemaga lep-pima. Ent küllap oskaks ka meie mõjuda jõuka-malt, küllap oleksime heidemad oma loomade vastu, küllap oleks lautadel kõrgust ja atendel laust, küllap puhkaks lehnad pehmetel põhitudel ja sigadel oleks muureum põli halli taewa all, kui ei oleks „aga.“ Wirtjafed ajemed ja ärma-tised wurdamendikivil tõendawad, et millegist on puudus. Ega perenainesi hea meelega saapa all liirhumist ei kuuleks, kui ta teijiti läbi saaks. Meie oleme süüdi, et saapa all liirjub ja meie ei ole süüdi. Ka meie jalgalume peaks olema kuu, sest ilma kõnnivad inimesed asfaldil, betoonil. Koordume, wähetanne mõlweid, ehk keame abi-nõu, mis meil ka meie loomade oluõrda aitaks parandada. Mida arateta juudame, jeda teeme. Anname karjale hoolit ja huumi mõnda palju kui jõuame. Kas headel pükitel võtub olla halb tulemus?

Juureviljaaed, toitlus.

Wool üks tähtis asi, mis uuendust nõuab, on talude toitlusküsimus. Suur on hoolase sealika tarvitamine. Ega meie ei hakka wastuwaidle-ma, kui tõendatakse selle witaamini walest ja kahjulikkust. Soolatud panniliha wähenemisega juureneb aga muude toitude walanisiamise mure. Meie perenaisel on ikegi ajajookus, toidutege-mine ja selle korralik lauale toomine ei ole wäi-kene töö. Keedukursustel läbivõetawad toidud on mitmedestised, keerulisemaid wõime harwa en-dile lubada, kuna lihtsamaid juudastime kobe tar-witusele wõlta. Ajajookul kaswab kahlemata talude kõõgijedel. Paha muutub toidu walmis-tamisabinõuks, kuna peamineid meile juurevilja aed peab andma. Pika see lahja kultuur, mis ei luba jääkeldreid ehitada, kus toiduwained wärsked seikaks. Samuti piimajookust wajakasime roh-tem, millest aga rahasaamine? Muudab langewad suvel jageli 8 sendini paar, ent meie peame neid paratamatult müüma. Pilleid kehvast ta-luawast talurahwas arateenitud ei ole. Häda-tilkus pannakse meie ahnuse ja rumaluse arwale, siiski, uuendame mida wõimalik. Tarvitame rohkem kohupiima ja juurevilja. Taludes ei tohi puududa marjaaed, puuane sõstar ja maasi-kas annab hea hoolle juures suurt jaaki. Suhtur on enamwähen kättesaadaw. Kantulijahu wal-mistamine ise, see on hõlpsam saada kui konserveer-ritud tomari „Wec“ purkes. Jõuame ajajookul ka nendeni, peame saama ju kultuursemad ela-miswõimalusi. Kumagi ei pane taluperenaine käd riippe, ent töö eest tahastime kasu, mille pä-rast meie ja meie teeritjad rõõmsamini endid lii-gutaks. Wanaast beldi, tahad talu osta, pead 10

aastar, igailiks muudugi teab, milliste elukatega ühes hõõma.

Talu ostmisest on vähe, talu waja korda seada, talu waja nägusaks teha, talu noorusugu waja harida. Haritud noorpool on kord haritud nõuded, mida talul raske rahuldada. Sealt tuleb see wäljalend. Ujum aga, et haritud talu noorusugu lepitiks ennem talu kehjussega, kui wanemate wanameelsetel kahtlemate waadetega. Kahteldud on alati ja ometi imbus wäline mõju ka alalhoidlikumatesse taludesse. Ei hõõda ju enam ühijest liuast, ei magata enam talusel maibal, ei jookse ju kapped talwel enam sürgiwäl ja paljajalu. Kadunud on peecumalgus ja „rimatast“ lambike, kadunud suits taluköödest, mõnel uuel elumajal ühegi 2 pikka teliskümi korstent; piitades praehajjud, — pole muudugi ühtuseks, ent jelleks, et toidu uuendamine oleks hõlpsam ajurõngade abil. Sgal perenajel, kes keetmist ei põlga, jultub mõni toidu ülesleidus õnnestuma; hõõgikawal sünnib heaturjaline riskimine ja nõnda on 2 head korraga saawatatud.

Perenaise rietus ja isikukultuur.

Talurahwa wäljanägemine oli warem küübitsem, kui praegu. Waatame paargi aastakümnet tagasi: meestel tiisedad omaoetud riided, enamjagu halli wärwi, jellest ka nimi „hallparun.“ Naistel samuti omaoetud, kergemad ja wärwalisemad. Pühapäewilist läbiwillaie, tööpäewil linase ja poolwillaie koelised oht talused. Näid on perepojal piimlik koduwillafega peole minna ja pereäitred on mõimalikult moe järele riletatud. Tavaliselt riiekuulst maclantud linna lastest ei erine.

Kuna rietus inimest tõsta oht moonutada wõib, pealk Geski taluline oma tööküllonna peale rohkem rõhku panema. Meie peaktime kandma praktilist lihtelt, arwate taskutega, kääritawa kätistega. Sarnane liitel, mis seljas mustema töö juures, on toas kerge ära wõtta. Cha-kultuurine oleks karjalanda riistega magabis-toas woodi linu ja paaju floppida; samuti keedu juure wajame puhstama põlle ja peataket. Puhstuse ja liu armastusega on see läbiwõtada. Praktiliselt jääb pesuriideid kanda, sest kahjulik on mitu kuud pesemata kleidis käia.

Enesemääramine on ka isikupärane. Üks on sama toimingu juures määrinud kui teine.

Meie peaktime endile rohkem tähelepanu pöörama, see meie isikute wäärtust sugugi ei allanda, edemust ei edusta. Intelligentne inimene ei kannatagi mustuseloorimat oma seljas. Taluperenaine hakkab isiku kultuuri peale rohkem rõhku panema. Wälkmusel on elus suur tähtsus ja kui wälkmust wad puhta, terve ja nägusa riide abil

hoetakse, siis ei teeks see tuska kellegile. Raskem töö isiku kultuuris on sijeniste wäärtuste kaswawamine, millist ühesannet igailiks omakohaselt täidab, eestrija sijn ei ole.

Enimese tung käib seest wäljapoole, oma tööespidamist ihkab ta edasi anda. Ka taluperenaine omades must waateid ja kogemust, kaswatab omi järellulijaid nende abil. Lapsed harjudes maast-madalast endid mitte ära määrina, tunnewad juurema wajadust puhstuse järele. Emalt loodud kodusus sünnitab hooja kaitset woodsa noorhoo haigusele — hingede tardumisele. Sellepärast, et noorhoo arenemine kiiretempoline, tuleb emal aja woole mõista, ajaga ühes hõuda. Kes mõistab, seda usaldatakse, sest ta suudab hoetada, lohutada. Wastasel korral põgenetakse hallwa abi juure.

Perenaine läbiäämises oma teenijatega.

Maia kodujusest saamad oja kui maja alalised niu ka ajutised elanikud, wiimaste hulka käimad teenijad. Teenijal on suurem tähtsus taludes, kui mujal. Kui praktiline, hoolas ja kohusetruu teenija igas majapidamises kasulik on, seda enam talus, kus käeliguusest tulutoomis oleneb. Taluperenaine ei saa olla waid autoriteet, ent wamen ja kogemum seltsimees, kelle teadmisi austatakse. Talu on wäike demokraatiline riigike: ülemad, kui alamad teewad ühe tööd, elawad samasugustes tingimustes. Teeksti pererahmas rohkem tööd teenijast, on siiski wiimasse seisu-kord üks rasemast: ei isiku, ei tegewussewabadust, lõpmata käsitäitmine, ärarõppumus. Wõimaldaks meie talud liihemaid töötunde, oleks inimesel üks piüüdi — saaks ära, — oleks waba. Võpib üks töö, leidub üks. Ükski inimene ei suuda kestwalt hoogai tööd teha. See on loodusse wäshane. Maagu loodusel on tõus, mõn, piinge, lõdwendus, wõrgumine-uni, samuti peab olema töös: intensiivne pingutus, koondumine — millele järgneb absoluutne rahu une jöu kogumiseks. Kui ka kiiretel hooaja töödel seda seadust arwesse wõetakse, on tööde tulemus suurem ja töökumid wähenewad. Naistest inimesest ei ole ühegi töö juures kasu. Ras taludes osaliseselt tiifitöö kästeemi läbiwõtta wõi muul wiisil tööproduktiivsusst tõsta, pealk lahendamata kongressid. Tööde wäheford pererahma ja teenijatega peab olema kultuursem. Tammumist, kui unist orjajaga jää-nust peab maha jätma. Töökundide piiklus ei tõsta produktiivsusst, ent töö intensiivsus, koondumistõime. Wastastikud kohustused peawad muutama selgeujulistemaks.

Kui selle läbi muud talu ei ole, siis töötumidki wähenewad, mõlemale poolele jääb aega wajakijeks rahuks. Peawad muutama käsuand-

jad ja käjumäitjad. Rohkem teadlikust on vaja eriti peremajadel, sest tema töö on lõputu.

Kui taluperenaine kodukultuuri tõstmise oma ülesandeks teeb, muudab mõnestki juhtes talude väljanägemine. Oh, millal tuleb aeg, kui ka mõõrad meie juures midagi näha võiks? Iffka inimeste muud riite ja peame leppima enesete juures kõige algeliselega. Olene vaami juurutud, millest väljapääjamine raske. Eesti talu-elu on anormaalne: juur töö väikse tajumusega. Töö hea tagajärg on juurimaks virgutajaks; pettumusega — raske jõuline olla.

Kõige majanduskõrgete peale vaatamata, piitame teha võimalikku, ommame eeskujuga hea meelet. Toogu perenaiste päevad selgust meie

toimingutele, edu meie arengule. Tõestused ähwardavad igat ettevõtet. Tõestusi ka meil. Vanad harjumused on kirjad waenlased, teiste arvamisest — harruti delad. Tagasihoidlik enesepärdus viib mõidule. Võitluse olukorra pa-randamise eest. Kodukultuuriga viime Eesti ta-lud Väine Euroopale lähemale. Jseendid täien-dame avarusega, sest võitlus kiskarimajuses ei loo midagi. Loomad peremajad — eelkäijad kul-tuuritööks — on Eesti jõulised naised. Nad ei vaja hellitamist ega loiu otstarbekat puhkust; nad magavad tinarasket und, et värskemeelselt toimingutis sinni haarata.

Soogu igale loomale taluperemajale!

Ida Mardus.

Mis on mood?

Miks oleme moerjad kõik, ühed juuremal, teised vähemal määral, kuid ikkagi teataval viisil orjad? Eriti rõivastuses. Miks meil lihtsalt pole jama rõivastust, mida tuleks wa-hetada ainult filmas pidades ilmastikku, kuna materjalist, lõikest ja värviest see oleks ühine kõigile, kõrgis elukutsetes ja jeltkonna kihtides. Meed rõivad mõiksid erineda ainult juurust. Kuid heites pilku ajalukku, näeme, et juba ürg-inimesed ei pidanud kinni ainult otstarbekoha-suse nõueteist, waid piüüdis täita ka ilu nõudeid. Nad kandisid nahku, mis ajetasid neile meie rõi-waid, põiki üle rinna ja selja, kinnitatult mil-legagi ühele õlale, kuna teine õlg jäi paljaks. Ei fantud mitte nahku lihtsalt üle rinna ja selja. Efinene wõte on kahtlemata hulga dekoratiw-jem wiimaseist, jeda mõistis juba ürginimene, kui mitte teadlikult, siis mingisugusel sisesüün-dinud ilutunde mõjul. Enese ehtimise tung on suurt oja etendanud rõivastuses ja tema arengus. Tähe teha rõivastest ainult ilu- ja ehte-asju, läheb mõnikord ijei nii kaugele, et hoopis unustatakse ja kõrwale jäetakse rõivaste otsein praktiline ülesanne: kaitsta teha ilmastiku mõju eest. Kuna rõivastuse juures nii tähtsaks teguriks on ilustamise tähe, jellepärast ei saa nõuda, et keegi teeks omad rõivad lähtudes ain-ult puht praktilisest seisuhohast. Siis meil kind-lasti poleks moode, sest praktilised tingimused piisivad samad pika aja kestel. Klustus aga ole-neb maitseist, mitte praktilisuseist. Ja maitseid wahelduvad, sest maitse põhjeneb kõigel uuel, woolawal ja elab jelleist, mis igawesti waheldu-walt uus. Mis on wana ja saanud harjumuseks, see enam meid ei weetle, ei meeldi meile, ei „maitse“ lihtsalt. Ja mis ei huiwita meid, see

on meile igaw. Klustus ei tohi aga kunagi jaada meile igawaks.

Näib, nagu räägiksid eeltoodule wastu wa-nad rahwariided, mis on säilinud sajandeid ja mis meeldiwad praegugi, kui mitte küll kand-miseks, siis ometi waatlemiseks. Ei tohi unus-tada, et üldine arenemine tol ajal käis tigu-jammul, palju pikalajemas tempos, kui praegu. Arenemisega käsitäes käis ka maitse. Sel-lepärast meeldisid rahwariided kaua, ja kantakse neid kohati weel praegugi, kuid ifka ainult nii-juguste rahwaste juures, kelle üldine arenemine ei saa kiidelda kiirusega wõi kõrge astmega. Meie inimesele aga wõiwad rahwariided küll meeldida üks kord ja teine kord kandmiseks — see on ju waheldus, kuid waewalt leiduks kedagi, kes tahaks rõivastuda rahwariietesse iga-päewases elus, eeldades muidugi, et ta ei kuulu eelnimetatud loodusele lähemal seiswa rahwa hulka. Meie aeg lendab ilmaruumi, ja sama liikumad oleme hingelises ja waimlises elus; see wastab meie tehnilise arenemise kiirusele. Pole siis ka ime, et meie maitse muudub ka palju kiiremini, sest maitse oleneb üldarenemisest.

Nii siis, kui rõivad pole mitte ainult kat-teks, waid enamal wõi vähemal mõõdul ka ilu-asjaks, siis nad loomulikult olenewad maitseist ja tema muudatuseist. Lõppeks pole siis mood muud, kui ajawaimu ja ajamaitse kajastus, ka rõivastes.

Loomulikult ei pea see ajamaitse sugugi mitte igas asjas olema kooskõlas meie isikliku maitsega, eriti rõivastuses, sest asi puutub meie wälimuse, mis on üks meie isiklikumast asjast. Kuid kui me siiski üldiselt jägime moodi ka rõivastuses, siis tuleb see jelleist, et

oleme oma aja lapsed. Ja lõppeks on meil ka palju tähtsamaid eluülesandeid kui meie isikliku erandse leitudamine! Me jätkame ju ehitusmeistrite hoolitses meie majade ehitamise ja teiste eriteadlastele eluks tarvisminemate eesmetele valmistamise, siis võime ka meie arenemise julgusti jätta nende hoolitses, kellele see lähem ja kes selles osavamad meist. Meis üldraamides, mis teiste loodud, on meil ikka veel küllalt võimalusi mõjule tuua oma isikliku maitset. Kuid kas ei ole parem võtta hea mood asjatundjalt, kui „oma“ maitse järele halb ja oskamatu?

Miks dieti allub meist iga isik individuum vaheldujale rõivastuses? Miks me ei kanna, hoolimata igasugusest moest, koguni tema kuste, meie „oma“ rõivaid, ikka ja igameesti? See oleks ju palju lihtsam ja — odavam! Kuid — meil pole seda „oma“ rõivastust, oma kleiti. Seit me pole täna enam jeda, mis olime eise. Kui meie rõivad väljendavad meie maitset, iseloomu, meie kumbeid j. m., siis peavad nad muutuma. Nii kava, kui me „elame“, kui me pole waimliselt jurnud või ei wegeteeru, niikava meie muutume ise, muutuma ajaga ihes. Ajaga möödub aga ka iga mood. Praegune mood peegeldab naise praegust iseloomust, kuid ka tema iseloomu mitmekülgsust. Ruumi küllalt, et maktsma panna üldraamides oma isikliku maitse.

Praegu arendab naine väga tugevasti oma isikupärajust, sellepärast peaks see teataval määral väljenduma ka rõivastes. Nii võib kainemalegi töökonnale, kui ta pole just täpsalt ettekirjutatud univorm, lisandada enam või vähem tema kandja isikupärajustest.

Wärmide, wormide ja joonte walikus etendab juurt osa nii oma isiklik kui ka aja maitse, samuti ka teadlikud esteetilised ja alateadlikud psühholoogilised tegurid. See tähendab, selles walikus me oleneime oma ajawaimust, mis muutub üldise maitsega ja meie wanusega.

Kas ei ole me kõik jeda läbi elanud, et leidmine hirmus inetud olewat näiteks liihühesed seelikud ja juuksed? Kas me pole töötanud mitmelgi korral, et me end kunagi „niiiguguseks ei moonuta“ ja omi juukseid ära ei lõika? Kui palju on neid, kes oma sõna kes suhtes on pi-

danud? Kes meist tahaks praegu tänawal kavia maani kleidid ja mustes jufkes? Kas me ei leia endid olewat hernehirmutised 15 aasta eest üleswõetud pildidel, kolleagejates rõivastes ja joengutes? Ja kindlasti palju wanemana kui praegu, 15 aasta pärast, kuna ometi oleme wananenud nende aastate wõrra ja võib olla, kaheldajalt wananenud, arvestades raskete aastatega meie riiklikus ja isiklikus elus.

See kõik on eneselt mõistetaw, kuid sellest ei kõnelda, ilmaiski mitte.

Õht esteetilistele waatepunktidele lijakst tulewad veel psühholoogilised, mis pole aga nii selged ja igale nähtavad, kuid siiski rõivad olla mõõduandwawamadki, kui esimesed. Me walime kleidi, sejt et ta „jobib“ meile, see on muudugi eeltingimus. Kuid miks leiame me, et ta jobib, kuna jeda teised jugugi ei leia; teised näewad ehk asja koguni olewat ümberpöördu? Miks piisime me aga omal otjusel? Sellepärast, et jobimise suhtes kõnelewad kaasa asjaolud, mida ei saa esile tuua selgesti ja kindlasti, mille üle ei saagi väga kindlat otsust teha, mis nad on, kuid nad on mõjuwamad, kui jeda aimame. Meie riided kannawad meie elamuste märki. Kui me ei tea, miks walime ühe teatud wärwi või joone, põhjendades jeda sellega, et see jobib meile, või jälle loobume temast wastupidise põhjendusega, siis on siin enamasti ikka tegemist rõõmjate või kurbade mälestustega; see mälestus on põhjusiks, miks walime või loobume, eeldades, et siin kõige tähtsam pole maitse mõju. Mida intensiivsemalt me elame, jeda tugevamini mõjutawad meid ilma meie eneseteadmata need alateadlikud woolud, jeda omapärasem on meie maitse. Nii siis, igalüks määrab ise, kuidõrd kleit on tema enese „mina“ väljenduseks; mood määrab kleidi kui meie isiku raami. Sinna aga peaks jõudma iga iseloomu mõtleja naine, et suudaks mõjule tuua oma enese pildi, moest ettekirjutatud raamides. Kuid peab piir olema illekigjete paljastuste jaoks; selles olgu teadlik iga naine, mil määral ta esitab oma „mina.“ Kuid lõppeks oleme kogu me elus ja arenemises aja raamidesse paigutatud, nii et see on täiesti meie oma teada, kas suudame olla jeda raami täitwaks pildiks, või ei suuda me midagi esitada oma aja juures raamis.

H. T.

KROONIKA

Gesti naisliidu märgukiri haridus- ja sotsiaalministeerile.

Majanduslikkude raskuste kasvamisega on vähenenud töövõimalused Gestis. Ühtlasi muutub noortel, elluastujatel inimestel ikka raskemaks teenistuse leidmine. Eriti raste aga on töö ja teenistuse leidmine noortel tütarlastel. Tegiliku elu kogemused näitavad, et igale vabanevake kohale, olgugi see vähetaolane ja vähepakkuv, tuleb sadade kaupa pakumisi tütarlaste keskkoolide lõpetajatelt ja mõnigi neist näeb ainult äraelamise võimaluse majateenija kohal.

Kuigi kutseskoolid seisukorda omajagu parandust toonud, näitab elu ometi, et ka osale nende lõpetajatest ei leidu küllalt rahuldavaid teenistusvõimalusi. Teiselt poolt aga tundub mõnegi õppinud tööjõu järele puudust ja hulk alafid, mis paljudele võiks anda tööd ja teenistust, ühtlasi olles rahvamajanduslikult tulutoovateks, on välja arendamata.

Kõik need nähted annavad tunnistust, et noorte inimeste, eriti aga tütarlaste elule ettevalmistamise küsimused tõstet tähelepanu ja kaalumist nõuavad.

Kodumajanduse korraldamine ratsionaalsuse alusel ja koostööstamine kogu rahvamajandusega, hariduse ja oskuste andmine unte alade loomiseks ja täitmiseks, tütarlaste kui tulevase ema terwishoiu küsimused, ajakohane tööstus kätitöö alal, kätitööde edasiviimine ja arendamine, kõik need küsimused nõuavad küllalt tähelepanu, küllalt põhjalikku ja elulähedat käsitust, kuna neist oleneb meie noorte tütarlaste tulevik.

G. Naisliit, täites kogu Gesti organiseeritud naiste tahtmist, mis väljendust leidnud üldkongressi resolutsioonides, on juba varemalt Haridus-Sotsiaalministeeriumi poole pööranud soovimavaldufega, et tütarlaste haridusandmise punktivate küsimuste otsustamisel peaks määrav mõju olema ajakohaselt ettevalmistatud naistel.

Kohtade ja ülesannete ümberpaigutamise puhul, mis Haridus-Sotsiaalministeeriumis tarvilikuks tunnistatud, palub Naisliit kaalumisele võtta küsimust, kas ei leiduks võimalust ministeeriumi koosseisu täienbada kõrgema naisametnikuga, kelle valdkonda kuuluts tütarlaste hariduslikud küsimused niikasti üles kui ka kutseshariduse alal. Kuna siin tegu on ülesannetega, mida elus täidavad naised ja mis peetakse nende loomulikuks kutses, asub G. Naisliit seisukohal, et samuti loomulik on eeldada nimelt naise poolt nendesse puutuvate hädade ja nõuete tundmist.

Meie naised oma tööga on näidanud, et nad en-

dile juudavad seada tõfiseid ülesandeid ja neid täita. Sellepärast julgub G. Naisliit loota, et Härra Haridus- ja Sotsiaalminister arvestab kõigi organiiseeritud naiste soovide.

M kirjad.

Suur huvi Gesti maanaiste töö vastu välismail.

Minemal kevadel peeti Londonis Rahvusvahelise Naisliidu eestvõttel esimest üleilmast rahvusvahelist maanaiste konverentzi. Gesti maanaiste keskselti esindas seal Alma Martin, kes konverentzil eelnes aruandega meie maanaiste tööst. See aruanne äratas suurt huvi eesti maanaiste raste töö ja selle tulemuste vastu. Müüd hõljuti on selle rahvusvahelise konverentzi tööd trükitis eriraamatuna ilmunud. Üleskutsjed selle raamatu tellimiseks ja lewitamiseks (raamat on ingliskeelne) on saadetud väga suurel arvul laiali üle terve maailma. Kuulutus üleskutsjes on raamatu proovina toodud üks tehnikul raamatu siisu, valides selleks just aruande Gesti maanaiste üle. Rahvusvahelise maanaiste konverentside komitee juhataja mrs. Watt kirjutas sel puhul meie Londoni jaadikule muu seas: „Meie komitee on suuresti huvitatud Gesti maanaiste tööst; meie saatime müügile oma raamatu propageerimisel proovileheteliseks selle, mis kirjeldab Gesti aruande. Need kuulutusjed saadeti laiali üle terve maailma, nii, et Gestile on sel viisil tehtud suurt propagandat paljudes maades.“

Nimetatud asjaolu peaks tubliste tõstma Gesti naise, eriti maanaiste enesetunnet ühest poolt ja teiselt poolt näitama ka meie riigimeestele, kui tähtsaks välispoliitiliseks teguriks on Gesti naiste liikumine väljaspool kodumaad rahvusvahelisel pinnal.

Rahu auhind naisele lubatud.

Naistele on välja kuulutatud kolme aasta jooksul (igal aastal üks) „Severine — auhind“ 5000 frangi suuruses, kirjandusliku töö eest, mis kõige paremini võib jõudustada rahvusvahelist rahu aadet. Muhiinamõistmiste komiteesse kuuluvad enamikus naised: Helene Vacaresco, Myriam Harry, Marguerite Durand, Louise Weiss, m-me Molateyre-Sellier, jne.

Kõigi rahvaste naised, nii ka eesti naised, võivad oja võtta sellest kirjanduslikest võistlusest: prantsusekeelse töö eest peab igakuks kje hoolitsema. Töö peab iga aasta 30-ks septembriks kohal olema. Töö võib olla luules või proojas, see võib olla näidend, romaani ehk ka artikkel. Kõiki ligemaid teateid saab järgmiselt aadressilt: Monsieur Pierre Parof, rue de l'Yvette 42, Paris.

Väljaandja: Eesti Naisliit.

Vastutav toimetaja: Marie Reisk.

Sähemal ajal ilmuvad müügile
E. Naisliidu
loterii tähed

Hind 1 kroon.

== Peavõit 10.000 kr. ==

Ennekuulmata hulk preemiaid müüjatele,
 nael kulda jne.

Tellimisi isiklikult kui ka postikaudu võetakse vastu loterii toimkonnas, Rataskaevu tänav 22, äripäeviti kella 9—3.

CARTIER-BRESSON
 PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
 saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

Pesukindlad värvid
 (300 värvi)

Märkniidid

Pärlõngad

Brillanté d'Alger (Mouline)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nõelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk, Tallinnas, 1930.